

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-508-5-118>

Стрижко Наталія, інспектор відділу інформаційних технологій, реклами та профорієнтації НАОМА

ТРАНСКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ СХОДУ І ЗАХОДУ: ВЗАЄМОВПЛИВ ЗАХІДНОЇ ЕСТЕТИКИ ТА КИТАЙСЬКОЇ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ КАЛІГРАФІЇ XX–XXI СТОЛІТЬ

Ключові слова: каліграфія Китаю, транскультурний діалог, сучасне мистецтво Китаю.

Natalia Stryzhko, Inspector of the Department of Information Technology, Advertising and Career Guidance of the NAEA

TRANSCULTURAL DIALOG BETWEEN EAST AND WEST: INTERACTION OF WESTERN AESTHETICS AND CHINESE CONCEPTUAL CALLIGRAPHY XX-XXI CENTURIES

Abstract. The interaction of Western culture and Chinese conceptual calligraphy of the XX-XXI centuries is revealed through the analysis of the influence of modernism, abstract expressionism, existentialism and postmodernist theories on the transformation of traditional calligraphic art. Special attention is paid to the study of the reverse influence of the calligraphic tradition on Western art and the formation of new transcultural artistic forms in the context of globalization.

Key words: Chinese calligraphy, transcultural dialog, contemporary Chinese art

Вплив західних концептів та ідей на розвиток концептуальної каліграфії Китаю являє собою складний та багатогранний процес культурної взаємодії, що особливо активізувався після впровадження політики реформ та відкритості в Китаї у 1970-80-х роках. Цей період ознаменувався безпрецедентним доступом китайських митців до західних мистецьких течій та філософських концепцій, що призвело до суттєвої трансформації традиційного мистецтва каліграфії.

Модерністські впливи стали одними з перших і найбільш значущих факторів трансформації китайської каліграфії. Творчий доробок таких визначних постатей як Пабло Пікассо та Василь Кандинський, їхні рево-

люційні підходи до абстракції та деконструкції форми знайшли відгук у роботах китайських каліграфів, які почали переосмислювати традиційні форми ієрогліфічного письма крізь призму модерністської естетики.

Філософські течії західної думки також залишили помітний слід у розвитку концептуальної каліграфії. Екзистенціалізм, репрезентований працями Жан-Поля Сартра та Альбера Камю, вплинув на переосмислення ролі індивідуального самовираження в каліграфічній практиці. Концептуальне мистецтво, зокрема ідеї Марселя Дюшана про пріоритет концепції над формою, спонукало китайських каліграфів до радикальних експериментів з традиційними формами ієрогліфів.

Постмодерністські теорії, особливо концепція деконструкції Жака Дерріди, надали теоретичне підґрунтя для переосмислення традиційних форм у каліграфії. Паралельно з цим, мінімалістичні тенденції, представлені роботами Піта Мондріана, сприяли розвитку більш лаконічних та абстрактних каліграфічних композицій.

Водночас, процес культурного впливу не був односпрямованим. Китайська каліграфія, зі своєю багатовіковою традицією, здійснила значний вплив на розвиток західного мистецтва, особливо в контексті становлення модернізму та абстрактного мистецтва. Першим значущим етапом цього впливу стало знайомство західних художників з естетичними принципами китайської каліграфії на початку ХХ століття. Марк Тобі, який безпосередньо вивчав каліграфію в Японії та Китаї, привніс у західне мистецтво концепцію “білого письма” (white writing). Його роботи демонстрували глибоке розуміння динаміки каліграфічного жесту та просторової організації, характерної для східної писемної традиції.

Особливо потужним став вплив китайської каліграфії на розвиток абстрактного експресіонізму. Художники цього напрямку, зокрема Джексон Поллок, Франц Клайн та Роберт Мазервелл, знаходили в каліграфічній традиції нові підходи до роботи з простором та жестом. Монументальні чорно-білі композиції Клайна безпосередньо відображають вплив каліграфічної естетики, хоча сам художник заперечував пряме наслідування східної традиції.

У сфері концептуального мистецтва вплив китайської каліграфії проявився через переосмислення взаємозв'язку між знаком і значенням. Західні концептуалісти звернулися до досвіду китайської писемності як системи, де візуальна форма знаку має самостійну естетичну цінність, незалежну від його семантичного значення. Це призвело до появи нових форм візуальної поезії та текстуального мистецтва.

Результатом цього взаємовпливу стало формування унікальних транскультурних художніх форм, які поєднують елементи східної та західної традицій. Серед них варто відзначити абстрактну каліграфію, що поєднує традиційну техніку з модерністською естетикою, концептуальну калігра-

фію, яка переосмислює традиційні форми через призму постмодерністських теорій, інсталяції та перформанси, що використовують каліграфічні елементи в контексті сучасного мистецтва, а також цифрове мистецтво, що трансформує каліграфічну естетику засобами нових медіа.

У XXI столітті цей діалог набув нових форм через розвиток глобальних комунікацій та цифрових технологій. Сучасні художники створюють гібридні форми мистецтва, де каліграфічна традиція взаємодіє з новітніми технологічними можливостями, формуючи нову візуальну мову глобальної культури. Теоретична рефлексія взаємовпливу культур стала важливим аспектом цього процесу. Мистецтвознавці та культурологи розглядають цей феномен як приклад продуктивного міжкультурного діалогу, що збагачує обидві традиції. Цей процес демонструє можливість створення нових художніх форм на основі синтезу різних культурних традицій без втрати їх самобутності.

Таким чином, взаємовплив китайської каліграфії та західного мистецтва являє собою складний і багатогранний процес, який продовжує розвиватися, створюючи нові форми художнього вираження та збагачуючи світову культуру. Цей досвід культурного діалогу має особливе значення в контексті сучасних процесів глобалізації та міжкультурної взаємодії.